

Sf. Chiril al Ierusalimului „La Întâmpinarea Domnului”

(2 februarie)

„Prunc văd că vine din Betleem în Ierusalim, Acela care se află în ceruri.

Prunc văd că se aduce după lege căruia în templu pământesc, Acela căruia I se închină îngerii și oamenii.

Prunc văd în brațele lui Simeon, Acela care ca și Dumnezeu se află pe tronul Său cel străjuit de heruvimi.

Prunc văd pe Domnul Iisus care se aduce în Biserici, Acela care sfințește toate.

Acela care ține tot pământul cu palma, se ține în brațele bătrâne ale lui Simion. Se ține de către bătrân Acela care cu cuvântul său ține făptura.

Și noi care simțim în sufletul nostru credința și dragostea acestui dumnezeiesc Prunc, care este Domnul și Dumnezeuul nostru, întru această zi a Întâmpinării, cu bucurie și suflet curat să-L preîntâmpinăm și să-L sărbătorim nu cu mâncări și cu băuturi ci cu bucurie duhovnicească și credință fierbinte.

Ca niște fii ai lui Dumnezeu, Care este lumina cea veșnică, să

facem să lumineze sufletele noastre ca niște candelă și ca focul să luăm lumină din lumina veșnică și ca zăpada să ne curățăm de păcate și ca safirul, piatră de mult preț, să strălucim și ca porumbelii nevinovați și curați să ne înălțăm cu mintea ca să-L întâmpinăm pe Domnul.

Toți să luăm parte astăzi la sărbătoarea aceasta și cu îngerii împreună să prăznuim și, precum Iosif a adus ca jertfă două turturele așa cum prevedea Legea, noi să-I aducem Domnului sufletul și trupul nostru.

Precum Simion așa să-L luăm și noi în brațe și precum Ana proorocița să ne exprimăm credința noastră și dragostea noastră ca să devenim și noi împreună cu ei părtași ai bunătăților celor veșnice prin harul și iubirea de oameni a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos căruia să-I fie slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh în vecii vecilor AMIN!

Trad. Arhid. Visarion Bălțat

Sfântul Grigorie Palama Despre Sfintele și Înfricoșătoarele lui Hristos Taine

(fragment din omilia a 56-a)

Cuvântul cel folositor mântuirii sufletelor noastre este ca și o sămânță; căci, precum cei ce lucrează pământul, mai întâi îl pregătesc și îl ară cu plugul și numai după aceea pun semințele în el, tot așa și noi trebuie să ne pregătim pe noi înșine spre primirea seminței celei cerești, adică a cuvântului învățării celei duhovnicești. Dar noi nu suntem un pământ neînsuflit și fără de simțire, încât să primim de la alții și lucrarea și semințele, ci suntem pământ viu și însuflit și rațional și deci trebuie să ne pregătim pe noi înșine prin pocăință. Mărturisirea păcatelor este deci începutul acestei lucrări, adică al pocăinței și al pregătirii ca să putem primi înăuntrul sămânța cea mântuitoare, cuvântul lui Dumnezeu, care poate să mântuiască sufletele. De aceea s-a luat motiv de la cei care lucrează pământul și de felul cum aceștia îl pregătesc prin arătură, cum scot din brazdele lui rădăcinile cele sălbatice și fac apoi brazdele primitoare de semințele și de plantele cele puse de noi. Același lucru îl face și pocăința, prin mărturisirea păcatelor, în ogorul cel rațional al inimii; scoate și dă la o parte patimile cele rele și ascunse, pre-

gătind-o spre primirea semințelor celor sfinte și făcând-o potrivită spre lucrarea și rodirea virtuților. Precum pământul, după neascultarea lui Adam, a produs spini, buruieni și alte plante nefolositoare, tot așa și inima omului poate să nască patimi și cugete rele și necuviințioase, cu toate păcatele care decurg din acestea.

De aceea fraților, este necesar ca fiecare să aibă părintele său duhovnicesc, la care să alerge cu credință și cu smerenie, să-și mărturisească pătimirile cele rele ale inimii și, luând vindecare, să scoată din rădăcinii spinii și buruienile păcatului, pe care fiecare din noi le-am hrănit în sufletul nostru prin viața cea iubitoare de plăceri. Și așa, să ne îndreptăm auzirea spre învățătura Duhului, să credem spre folosul nostru în cele ce ni se vestesc și ni se spun, să ne împăcăm — prin iertarea și binecuvântarea noastră — cu Acela care din nemărginită iubire de oameni a plecat cerurile și S-a coborât și a pus în inimile celor ce-L ascultă cuvintele vieții, semințele cele mântuitoare. Se cuvine, deci, să

(Continuare în pag. a 4-a)

Traducere diac. Eugen Moraru

Haina și demnitatea preoțească

Despre esența și misiunea dumnezeiască a preoției s-au scris pagini nemuritoare. Sf. Ioan Gură de Aur o consideră „slujbă cerească care se săvârșește pe pământ”. Din această definiție rezultă că, pe plan haric, preoția este cea mai înaltă demnitate cu care Mântuitorul a investit ființa umană.

Preoția are și un rol sublim: „ca forță dinamică a Cerului convertește pământul să devină cer” (Mitropolit Nicolae Mladin). Primitorul ei, preotul, la rândul lui, are menirea să devină factor direct și necesar în procesul de îndumnezeire a omului și în marile procese de îndumnezeire a lumii.

Conștient de acest scop transfigurator al preoției, cade-se ca preotul să fie vrednic de darul ce l-a primit, devenind exemplu și predică vie de aleasă demnitate preoțească. Lipsa acestei demnități are urmări grave. Sf. Grigorie de Nazanz consideră că „Julian Apostatul a făcut Bisericii mai puțin rău, decât mulți dintre clericii nedemni în misiunea lor”. Sf. Grigorie Dialogul completează: „sunt unii preoți care ceea ce propovăduiesc prin cuvânt dezminț prin deprinderile și ținuta lor”. La această ținută putem adăuga și pe cea vestimentară — haina preoțească.

Din cele mai vechi timpuri, preoția a avut semnele ei distincte. În Vechiul Testament citim: „îmbrăcămintea omului... arată ce este el” (Sirah 19, 27). Preoția are haină proprie care distinge pe preot de ceilalți oameni cu diferite uniforme omenitești. Este uniformă unei înalte misiuni dumnezeiești și nu a unor slujbe sau profesiuni obișnuite ale vieții.

Preotul rămâne preot nu numai în fața sf. altar, ci în fiecare clipă a vieții sale. Dacă s-a sfințit cu haină preoțească și cu ea servește la altar, este firesc să o poarte și în viața obișnuită (can. 16 al Sinod. VII ec.). În caz contrar, nu numai că nu va zidi, ci va sminti pe credincioșii care, apreciind slujirea preoțească, pretind preotului să-și trăiască viața la cei mai înalți parametri morali și să fie la înălțimea misiunii sale și prin ținuta canonică.

Protestanții și sectele, în general, au ridicat obiecțiunea că preoții n-ar trebui să poarte îmbrăcăminte specială: „Nu există în Noul Testament o preoție care are ungeri exterioară, veșminte sfinte și celelalte ceremonii, care, fiind tip al lui Hristos, au fost supstrate de El, după ce le-a împlinit pe toate” (H. Andruscu, Simbolica, trad. Iustin Moisescu, Craiova, 1955, pg. 92). În sprijinul afirmației lor se referă la obiceiul fariseilor și a

cărturarilor de a purta din mândrie o îmbrăcăminte specifică, precum și la faptul că Mântuitorul i-a osândit pentru acest fapt (Matei 23, 5). (Arhim. Cleopa Ilie, Despre credința Ortodoxă, București, 1981, pg. 157-158; Prof. D. Stamatoiu, Taina preoției în lumina învățării ortodoxe, în „Îndrumătorul bisericesc, misionar și patriotic, Craiova, 1985, pg. 78-80).

Răspundem că Iisus n-a osândit îmbrăcămintea fariseilor și cărturarilor, pentru că aceasta a fost rânduită în Vechiul Testament (Numerii 15, 38; Deuteronom 22, 12), ci a osândit mândria acestora, deoarece nu purtau cele prescrie dintr-un sentiment de evlavie, ci numai din orgoliu. Pe de altă parte, netemeinicia afirmației protestante stă și în faptul că pe atunci încă nu existau preoți neotestamentari și, deci, muștrarea adresată de Mântuitorul fariseilor și cărturarilor nu poate fi considerată ca adresată preoților Noului Testament.

În consecință, putem afirma că îmbrăcămintea preoților este proprie, specifică și caracteristică misiunii lor sacerdotale. În sprijinul acestei afirmații sunt argumente și dovezi evidente: haina preoțească este un semn distinctiv și simbolic, semnul pietății și al respectului față de cele sfinte, care ne amintește de haina lungă a Mântuitorului numită „hiton” (Ioan 19, 23; Ieșire 28, 4; 39, 1; Sirah 50, 12). Căde-se, deci, ca preoții să respecte îmbrăcămintea pe care a folosit-o Iisus Hristos — modelul și prototipul ideal al slujitorilor lui Dumnezeu din toate timpurile.

Cunoscând aceste considerente, ne revine obligația de a purta haina preoțească cu vrednicie și demnitate, din convingere și îndemnul conștiinței, nu din oportunitate, calcule fățarnice și falsă preoție. Costumul preoțesc, purtat după aceste reguli, este adevăratul criteriu de a recunoaște preoția harică a lui Hristos, spre deosebire de preoția universală a neoprotestanților.

Îmbrăcămintea specială a preotului îl înalță tot mai sus pe scara demnității preoției și umane; îi asigură o poziție deosebită în fața credincioșilor săi și un prestigiu chiar în rândul preoților; îi sporește autoritatea sacerdotală și-l îndreptățește la un nume bun în viața parohiei (Sirah 41, 15-16).

Pe lângă aceste considerente de ordin personal, ținuta canonică a preotului — în mare măsură — sporește și prestigiul ortodoxiei românești, la ora actuală în lupta arăgă cu mulți factori dizolvanti ai unității ei și a neamului românesc.

Prof. Ieremia B. Ghita

Prin darul lui Dumnezeu, Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist octogenar

**Patriarhul tuturor
românilor**

**Prea Fericitul
Părinte Teoctist,
Patriarhul României,
omagiat de către
suflarea românească
ortodoxă
din Transilvania**

Dumnezeu l-a învrednicit pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să ajungă la vârsta patriarhilor din Vechiul Testament: 80 de ani de viață și 60 de ani de slujire a Bisericii, din care 45 de ani de arhierie. Puțini ierarhi din trecutul Bisericii noastre strămoșești au atins un număr de ani atât de impresionant. Dumnezeu a fost însă alături de Prea Fericirea Sa în toată această îndelungată perioadă de timp, călăuzindu-l pașii vieții și înțreita-i slujire de arhierie, învățător și cărmuitor duhovnicesc, spre binele Bisericii și al credincioșilor ce i s-au încredințat spre păstorie. S-a născut cu 80 de ani în urmă, la 7 februarie 1915 în Tocilenii Botoșanilor, într-o familie de țărani harnici și cu frică de Dumnezeu.

Tânărul Teodor a intrat în viața monahală la 14 ani era frate în Mănăstirea Vorona, trecut apoi în vatra monahismului românesc de la Neamț, după care va primi „îngerescul chip al călugăriei, sub numele de Teoctist, în ctitoria lui Alexandru cel Bun de la Bistrița, în 1935. Între anii 1932 și 1940 a fost elev al Seminarului monahal din mănăstirea Cernica, o

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu

Intreaga suflare românească din Transilvania e în sărbătoare. Aniversarea celor 80 de ani de viață a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României, este un vrednic și binecuvântat prilej de prăznuire a unei patriarhicești ocrotiri ce-și întinde aripile peste o țară întreagă. În mod simbolic, dar profund real, cetatea de munți ai Transilvaniei își află și ea, împreună cu alte ținuturi românești, întruchiparea în personalitatea Întăistătorului Bisericii strămoșești, una și aceeași în toate vremurile și în toate ținuturile.

Participarea Ortodoxiei transilvănene la cinstirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist este profund semnificativă și are conotații proprii. Ea se revărsa din trei izvoare și ne dezvăluie adâncurile de taină din care acestea purced: ființa istorică,

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. Ilie Moldovan

Poate lumea să fie în Biserică?

... Mântuitorul Hristos vorbește despre lume, despre lumea în care trăim noi, în care a trăit El însuși, într-un mod care ne stărnește mirarea, într-un mod negativ care ni se pare nepotrivit ca venind din partea Domnului Iisus. Mântuitorul afirmă: „Eu nu pentru lume mă rog!” (Ioan 17, 9). Ne întrebăm, în mod firesc, cum se poate ca Cel care a venit pentru a mântui lumea, să spună acest lucru grav: „Eu nu mă rog pentru lume”? Și continuă cu astfel de considerații despre lume, mai mult în negativ, atunci când zice: „Eu nu sunt din lume” (Ioan 17, 14) sau când zice despre Sf. Apostoli că ei sunt în lume dar nu sunt din lume (Ioan 17, 11 și 14). În același sens, într-o altă împrejurare, se afirmă: „în lume a venit și lumea nu L-a cunoscut” (Ioan 1, 10). Tot în sens negativ este prezentată lumea și atunci când îl avertizează pe Sfinții Apostoli despre felul cum îi va trata lumea când vor ieși ei la propovăduire. Ar reieși de aici că Mântuitorul are ceva cu lumea, împotriva ei, fapt pentru care ar ignora-o, ar condamna-o, s-ar îndepărta de ea deși pentru ea a venit.

Ori, din Sf. Evanghelii desprindem o atitudine binevoitoare a Mântuitorului față de lume. Știm mai întâi că lumea este opera lui Dumnezeu, că Dumnezeu a creat-o foarte bună, că o iubește și nu așa la modul general, ci în special, căci auziți cum spune: „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea [subliniez cuvintele atât de mult căci ele arată intensitatea sentimentului, tăria lui] încât pe unicul Său Fiul L-a dat ca tot cel ce crede în El să nu moară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16); și apoi, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său în lume ca să ridice păcatele lumii! „Iată mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii!” (Ioan 1, 29), așa l-a prezentat în public Sf. Ioan Botezătorul pe Iisus din Nazaret.

Mântuitorul avea să precizeze că n-a venit să judece lumea ci să se mântuiască lumea prin El (Ioan 3, 17), că a venit „ca lumea să aibă viață și încă din belșug” (Ioan 10, 10). Pentru că iubea lumea, pentru aceea Sf. Apostoli le-a dat această poruncă: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată zidirea” (Marcu 16, 15).

Deci lată că lumea este inclusă în planul lui Dumnezeu, în intenția Lui de restaurare; lumea ne apare ca un teren de cucerit, de schimbat, de transfigurată, fapt ce se poate dovedi și din multe alte texte scripturistice.

Avem deci de a face aici cu două atitudini față de lume, ale Mântuitorului, aparent contrare, subliniez aparent, căci în realitate atitudinea e una. Lumea — operă a lui Dumnezeu — e bună și se bucură de pronia sau purtarea de grijă din partea lui Dumnezeu. Mântuitorul însuși S-a intrupat în această lume și voințe să o mântuiască. Există însă și lumea păcatului, adică răul din lume, pe care îl seamănă, îl cultivă și îl sporește satana. Împotriva acestei lumi se pronunță Mântuitorul și se detașează de ea, precum voințe ca și Apostolii și toți credincioșii să o evite și să o condamne.

Pr. dr. Theodor Damian

Monahismul în viziunea și grija pastorală a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist

Intrat în mănăstire de la vârsta de 14 ani, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, aparține ca structură sufletească și mentalitate acestui mod de viață creștină, care s-a plămădit de secole în mănăstirile noastre.

Nu ne surprinde astfel să-l auzim vorbind despre „despersonalizarea” celui care ia asupra sa, de bunăvoie, jugul nu ușor de purtat al împlinirii, peste poruncile dumnezeiești obligatorii pentru orice credincios, și a sfaturilor evanghelice recomandate doar unora. Sensul acestei „despersonalizări” este cel al dezbrăcării de egoism, al asumării nevoiței mai aspre și al luptei simultane pe două fronturi: a) pe frontul lăuntric, al sufletului; unde gândurile, închipuirile și pasiunile se învoldurează năpraznic și b) pe frontul dinafară, al trupului; unde ispitele și plăcerile lumii te năpădesc și te atrag să-ți calci peste fire și să te lași pradă lor.

Depunând votul monahal, arată Prea Fericirea Sa, călugărul se depărtează de lume și de toată deșertăciunea ei, adică de acele rele care se săvârșesc în ea și care nu sunt de la Dumnezeu: pofta trupului (cupiditas carnis), pofta ochilor (libido oculorum) și trufia

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Patriarhul tuturor românilor

(Urmare din pag. 1)

școală de prestigiu la vremea respectivă, care a pregătit mulți ierarhi și stareți de mănăstiri, ca apoi între anii 1940—1944 să-și continue studiile la Facultatea de Teologie din București, care-i va conferi titlul de licențiat, o vreme student la Facultatea de Litere a Universității din Iași. A fost hirotonit ierodiacon încă din 1937, apoi ieromonah la 25 martie 1945, an în care va începe adevăratul Său urcuș „pe treptele slujirii creștine”. A fost, rând pe rând, preot slujitor și mare eclesiarh la catedrala mitropolitană din Iași (1945), exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor (1946), vicar al acestei Arhiepiscopii (1948). În martie 1950, la recomandarea patriarhului Iustinian, Sf. Sinod l-a ales „episcop vicar patriarhal”, cu titlul „Botoșăneanu”, fiind hirotonit la Prăznicul Buna Vestiri.

Timp de 12 ani a fost un colaborator devotat al patriarhului de fericită pomenire, sub îndrumarea cărui a s-a format pentru noile slujiri care-l așteptau. La 28 iulie 1962 era ales episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmașului, fiind primul ierarh „de peste munți” chemat să cărmuiască acest străvechi scaun vladicesc, în fruntea cărui erau rânduiți mai mult ardeleni și bihoreni. În dec. 1969 — dec. 1970 i s-a încredințat pentru păstorie și eparhia învecinată a Oradei. După mai bine de zece ani de rodnică activitate în părțile de vest ale țării, la 28 ianuarie 1973 era ales și apoi înscăunat ca arhiepiscop al Craiovei și mitropolit al Olteniei. Aici a rămas doar patru ani, căci la 25 septembrie 1977 era chemat să preia cărma străvechiului scaun

mitropolitan al Moldovei, la Iași, luând locul mitropolitului Iustin Moiseșcu, ales, cu patru luni în urmă, patriarhul întregii Biserici Ortodoxe românești. „Întru ale Sale a venit, adică în Moldova părinților, în Moldova călugăriei, în Moldova începuturilor slujirii preoțești.

A fost perioada celor mai mari realizări, cu restaurarea unor monumente de artă bisericească (Putla, Bistrița, Slatina, Râșca, Gorovei, Vorona, Mitropolia veche, Biserica Bărboi — Iași ș.a.), cu realizări de ordin editorial, cu numeroase vizite făcute altor Biserici, cu participări la felurite întruniri ecumenice peste hotare. În aceeași calitate, între anii 1980—1981, a îndrumat și viața bisericească a Ardealului, în calitate de locțiitor de arhiepiscop al Sibului și mitropolit al Ardealului. Încărcat de atâtea vrede, după moartea patriarhului Iustin Moiseșcu, la 9 noiembrie 1986 a fost chemat să-i ia locul, iar la 16 noiembrie 1986, înlocuit ca arhiepiscop al Bucureștilor, mitropolit al Munteniei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În această supremă slujire, cel de al cincilea patriarh al Bisericii noastre, este cu adevărat un patriarh al tuturor românilor. Simpla creionare a vieții și activității Sale ne arată acest lucru. Moldovean fiind, prin naștere și călugărie, a învățat la Cernica și București; hirotonit ca episcop-vicar patriarhal, s-a ocupat de probleme ale întregii patriarhii; a fost apoi episcop la Arad, locțiitor la Oradea, mitropolit al Olteniei, apoi mitropolit al Moldovei, locțiitor al Ardealului, apoi mitropolit al Ungrovlahiei, deci păstoria Sa a cuprins epar-

hii din toate „țările” românești, șase la număr cum n-a avut nici un ierarh din tot trecutul Bisericii noastre.

Ca patriarh a îndrumat ideea-proșpe și lucrarea „diasporei” românești din cuprinsul Arhiepiscopiei misionare din Statele Unite și Canada (Detroit), din Arhiepiscopia misionară pentru Europa occidentală (Paris), și din recent reactivata Mitropolie a Basarabiei (Chișinău). Pretutindeni, Patriarhul Teoctist, reprezentă cu cinste Biserica noastră fie în țară, fie peste hotare, găsește soluțiile cele mai potrivite pentru bunul mers al vieții bisericești, participă la instalări de ierarhi, vizitează mănăstiri și biserici de mir sau școli teologice, slujește și rostește cuvânt de învățătură, stă de vorbă cu preoți, călugări, dar și cu simplii credincioși, știind să se facă ascultat, prețuit și mai ales iubit. Este astfel părintele sufletesc al întregului neam românesc, al credincioșilor Săi din țară, dar și al celor care datorită vitregiei vremurilor, și-au părăsit vetrele părințești și au ajuns pe alte meleaguri ale lumii, cele două Americi, Australia, Europa occidentală și chiar în Africa și Asia — precum și al celor ce după cel de al doilea război mondial au ajuns sub o stăpânire străină.

Patriarhul Teoctist rămâne astfel în istoria noastră ca un patriarh al românilor de pretutindeni, ca un simbol al unității spirituale românești. De aceea, la împlinirea venerabilei vârste de 80 de ani, preoții și credincioșii Săi — ori de unde ar fi — îi aduc prinosele lor de cinste și de prețuire, rugând pe Dumnezeu să-I dăruiască încă ani mulți de viață cu noi și frumoase realizări.

Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României, omagiat...

(Urmare din pag. 1)

chipul poleit de har a pământului și duhul Bisericii. Vremurile din urmă le-a descoperit pe acestea trei, mai ales în cuprinsul Transilvaniei străbune, într-o nouă înfașurare. Și tot ele ne-au descoperit felul în care ne regăsim astăzi, mai mult decât altădată, în imaginea de lumină a Prea Fericitului Sale. După cei 45 de ani de captivitate babilonică ateistă, în zorii noului veac în care am intrat, constatăm cu îndreptățită bucurie că ne aflăm, deși valorile existenței sunt involburate, sub pavăza ocrotitoare a celui ce conduce nava Bisericii strămoșești din capitala țării.

Omagiul aniversării la care ne referim îl aduce, în primul rând, ființa noastră istorică. Prin el se exprimă adevărul dăimurii poporului român din Transilvania, unde s-au aruncat zarurile destinului acestui neam, prin Ortodoxie, în Legea românească, lege a românilor de pretutindeni, de-a lungul aproape a două milenii. Cinstirea Patriarhului Țării este un act simbolic

și privește atașarea credincioșilor transilvăneni de aceeași lege strămoșească și românească din întreg spațiul carpato-dunărean.

Pentru românii din Transilvania credința ortodoxă a fost identică totdeauna cu ființa neamului. Pierderea celei dintâi, cunoscută cu denumirea de Lege, echivala cu ieșirea din comunitatea națională românească, cu pierderea calității de român autentic. Românii ardeleni au preferat înrobirea materială, statutul de iobagi, apriorilegii, celui lipsit de identitate națională. Ce a însemnat pentru Transilvania anul 1701 se știe; el nu privește pierderi numai în rândul credincioșilor, ci pierderi în rândul generațiilor de români. Izbăvirea se apropie. Numărul credincioșilor care au părăsit Biserica strămoșească se cifrează astăzi potrivit ultimului recensământ, în jurul cifrei numai de două sute de mii. Omagiul Transilvaniei are drept reazim de suprem prestigiu aceste cuvinte: „Suntem ca atare ortodocși, pentru că suntem români și suntem ro-

mâni pentru că suntem ortodocși”.

Același omagiu îl aduce Prea Fericitului Sale pământul Transilvaniei. E în primul rând acel pământ al țării Behariei, în care Prea Fericirea Sa a fost odinioară arhiepiscop. Predestinat să formeze o individualitate geografică, pământul întregului spațiu românesc se constituie într-o unitate de viață fermă, care intră de-a dreptul pe linia de plămuită a neamului și a afirmării sale în istorie. Într-un perfect sistem de curcieri concentrice, întocmai ca elementele ce încadrează o cetate, podișul central al Transilvaniei — leagănul necunoscut al etnogenezii — este păzită, rând pe rând de lanțul munților, al colinelor și al câmpiilor ce se pierd, parcă estompându-se, în linia lăcuroasă și neîntreruptă formată de Dunăre și afluenții ei. Toate apele acestui pământ își aduc prin murmurul lor prinosele pentru „Patriarhul României” în numele întregului pământ strămoșesc.

În fine, Transilvania Ortodoxă românească își transmite omagiul prin duhul care animă viața ei religios-morală. Vorbind despre tradiția bisericească transilvăneană, pe care a întâlnit-o în această parte de țară, înainte de Unire, N. Iorga se exprimă astfel: „E un copac rămas singur într-o pădure tăiată. Toate forțele pământului, care trebuiau să se răspândească în arborii tăiați, se adunau într-insul și atunci este o splendoare de desăvârșire în ramurile lui, o putere de viață în fiecare frunză, ce nu se întâlnește la nici unul dintre cei mai zdraveni în împrejurările obișnuite”. Iată imaginea care ne descoperă etosul transilvănean, duhul imprimat în popor de Biserica lui, imagine care ne arată apărarea credinței drept un bun suprem, întrucât în ea a fost absorbită ființa unui neam.

La aniversarea celor 80 de ani în viață, omagiul nostru pentru Prea Fericitul Patriarh e mai mult decât un gând, e un act de recunoștință, precum și un act de solicitare, pe mai departe, a unei patriarhicești purtări de grijă. Sufletul format la adăpostul Ortodoxiei străbune e în primejdie. El solicită, în primul rând, părintească ocrotire. Din adâncul pământului se aud glasuri ce se întesesc tot mai mult: „Ne pierd neamul... dispăre natura... se pierde credința cea adevărată!!!” E ușor de înțeles că se astupă izvoarele etosului românesc. Neamul ne pierde prin industria avortului și a tuturor tehniciilor anticonceptionale. Natura dispare prin deșeurile din glet și părăsirea paradisului etnic, iar credința se pierde prin străinătate și ieșire din Biserica mării lui Dumnezeu și a părinților noștri.

Popasul la această aniversare ne face să înțelegem că cinstirea Prea Fericitului Sale e un eveniment ce se reflectă cu vibrații puternice în adâncul conștiinței noastre etnice.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și problemele misionar-pastorale actuale

Misiunea pe care o are de îndeplinit păstorul de suflete, după Modelul Hristos, este de a conduce turma credincioșilor la pășune, de a o hrăni din darurile pe care Sfânta Biserică le-a primit de la ruul lui Dumnezeu, Intemeietorul și Capul ei. Importanța acestei lucrări este covârșitoare, de ea fiind legată mântuirea credincioșilor încredințați spre păstorie. Această misiune o îndeplinește Biserica lui Hristos prin slujitorii ei, episcopi și preoți, care aparțin ierarhiei de drept divin. Cele trei slujiri ale Mântuitorului, de Învățător, Arhieru și Conducător, sunt continuate de păstorul de suflete prin lucrarea învățătoarească de explicare a Cuvântului lui Dumnezeu, prin cea sfântitoare — de iconom al Tainelor lui Dumnezeu și prin cea conducătoare, ca răspunzător de sufletele credincioșilor.

Înlăturarea, prin vrerea lui Dumnezeu, a îngrădirilor care împiedicau Biserica de a-și îndeplini întru totul misiunea sa a deschis noi perspective lucrării pastorale, angajând întreaga comunitate a credincioșilor, împreună cu slujitorii și conducătorii ei. Metodele pastorale tradiționale, care au menținut și până acum pe credincioși în Casa Domnului, și care țin de misiunea internă a Bisericii, cum sunt cultul divin, predica, cateheza ș.a., sunt intensificate, diversificate și extinse. La acestea s-au adăugat altele adecvate nevoilor și vremurilor actuale. De toate aceste probleme se preocupă astăzi fiecare păstor de suflete în parte, dar mai cu seamă cei care răspund de destinele Bisericii și conduc Biserica, ierarhii noștri, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

La acest moment aniversar vom încerca să schițăm doar câteva din multiplele preocupări ale Prea Fericitului Sale, ca păstor de suflete și întâistător al Bisericii.

1. Prea Fericirea Sa s-a preocupat mai întâi de misiunea internă a Bisericii de a îndeplini nevoile spirituale ale credincioșilor, rugându-se pentru ei la Sfânta Liturgie, în duminică, la praznice și sărbători, instituind prin Sf. Taina a Hirotoniei pe cei chemați și aleși, episcopi, preoți și diaconi. Locașurile de închinare, nou construite sau renovate și împodobite cu alese picturi au fost binecuvântate și sfințite, prin rugăciunile Prea Fericitului Sale, spre a deveni locuri unde Cerul coboară pe pământ și pământul se unește cu cerul, prin Sf. Euharistie. Strădanțiile celor care astăzi, în ciuda imenselor greutăți materiale, au început zidirea de noi locașuri de închinare, au fost binecuvântate prin prima lucrare de consacrare, punerea pietrei de temelie.

2. Asistența religioasă a pătruns astăzi în toate locurile unde se simte nevoia alinării suferințelor, în spitale, a îndreptării celor căzuți, în penitenciare și tinde să ajungă și în locașurile cazarmelor militare. Prea Fericirea Sa s-a preocupat de asistența în aceste locuri de suferință, spitale și închisori, rânduiind slujitori cu această misiune și organizând consfătuiri cu aceștia pentru a cunoaște îndeaproape greutățile și nevoile acestei misiuni. După semnarea protocolului între Patriarhie și Ministerul Justiției, pentru asistență religioasă în penitenciare, în oct. 1993, Prea Fericirea Sa a turnat în iunie 1994, paraclisul Sf. Ioan Botezătorul din penitenciarul Jilava. Tinerilor care sunt sub arme, Părintele Patriarh li s-a adresat adevărat, prin publicațiile armatei, ca ocazia marilor praznice ale Bisericii. Biserica se află astăzi aproape de momentul reînființării clerului militar.

3. Biserica a adus și aduce mereu prinosele ei de cinste martirilor neamului. Întâistătorul Bisericii noastre, prin rugăciuni de pomenire și cuvântări la ocaziile comemorative a exprimat prețuirea tuturor credincioșilor față de cei ce și-au dat viața pentru credință și neam, pentru libertate și dreptate. Nu au fost uitați nici eroii căzuți în părțile rupte din trupul țării, Basarabia și Bucovina de Nord.

4. Între lucrările deosebite, legate direct de Sf. Sinod și de Patriarhul Bisericii sunt sfințirea Sfântului și Marele Mir și canonizarea de sfinți. Sfântul și Marele Mir, folosit la Taina Mirungării, se sfințește în Biserica noastră din șapte în șapte ani, de către întreg Sf. Sinod, condus de Patriarh. Această lucrare, săvârșită în aprilie 1993, îndeplinește nevoile întregii Biserici, exprimând în același timp autocefalia Bisericii Ortodoxe Române. Biserica, prin lucrările ei sfințitoare, este „un laborator de sfințenie”. O Biserica vie dă sfinți. Biserica Ortodoxă Română deținea o listă mare de martiri ai credinței și de „ațleți ai lui Hristos”, care așteptau canonizarea, ca act de recunoaștere

a sfințeniei lor din partea Bisericii. Această lucrare împlinită recent a adus mare bucurie credincioșilor și nădejde mântuirii, completând calendarul sfinților români.

5. Pentru cunoașterea vieții duhovnicești a eparhiei și a întregii Biserici, Prea Fericirea Sa a făcut multe vizite canonice, care au cuprins în itinerarul lor cu prioritate așezămintele monahale, acele oaze ale spiritualității ortodoxe.

6. Legătura directă cu toți credincioșii eparhiei se realizează prin scrisorile pastorale cu ocazia praznicelor Nașterii și Învierii Domnului. Transmise parohiilor și tipărite în revistele bisericești, aceste scrisori devin îndrumătoare ale veții spirituale.

7. Pentru Biserica tineretului constituie viitorul de mâine. De aceea, prima reușită în favoarea tinerilor a fost reintroducerea religiei în școlile primare. Grijă Bisericii și a Întâistătorului ei a fost de a se îngriji de acest proces educativ, prin editarea programului de învățământ, a manualelor și pregătirea cadrelor didactice în secțiile noi filologice ale Facultăților de Teologie. Lupta nu este încheiată, dar nici rezultatele nu întârzie să se arate.

Prea Fericirea Sa, pentru stimularea acestei lucrări instructiv-educative, a participat la diferite manifestări ale elevilor și a apreciat munca de vocație a unor cadre didactice, prin distincții patriarhale pentru laici.

Ca îndrumător direct al Facultății de Teologie din Universitatea din București, Prea Fericitul s-a aflat adesea în mijlocul studenților teologi, la zile festive și cu alte ocazii. În iunie 1994 s-a pus piatra de temelie a paraclisului Sf. Grigorie Palama care se va construi pentru Universitatea Politehnică.

8. Tot ca o lucrare pastoral-misionară deosebită poate fi considerată și luarea de atitudine, în numele Bisericii, când situația o cerea, pentru apărarea dreptății și păcii, pentru înlăturarea opresiunilor de orice fel, cum a fost cazul cu românii închiși în Tiraspol. Biserica, prin conducerea ei, a luat atitudine și față de anumite legi care lezează credința și demnitatea creștină, cum a fost cazul cu legea liberalizării avortului sau a pruncuciderii, și cea privitoare la perversiuni și lucruri în afara firii.

9. Biserica are și o misiune externă, ea făcând parte din lumea ortodoxă, cu care păstrează o strânsă comuniune. Vizita Sanctității Sale Bartolomeos I, Patriarhul ecumenic, ca oaspete al Bisericii Ortodoxe Române, în august 1993, este o elocventă mărturie.

În această privință, grija Bisericii Mame și a Întâistătorului ei se îndreaptă spre toate comunitățile românești din diaspora. Legătura cu aceste Biserici românești se păstrează prin instituirea de preoți și organizarea de structuri eclesiale adecvate, cum a fost înființarea recentă a Mitropoliei Europăi Centrale și de Nord cu sediul în Germania. Vizitele în România a grupurilor de credincioși, a preoților și Ierarhilor din Bisericele românești din diaspora au sporit apropierea de Biserica-Mamă. Din acestea amintim vizita P.S. Nathaniel de la Vatra Românească din America.

— Primirea la Prea Fericitul Patriarh a călugărilor atoniți de la Schitul românesc exprimat grija Bisericii față de aceste locuri sfinte, ca o continuare a tradiției străbunilor noștri.

În octombrie 1994, Părintele Patriarh a făcut o vizită canonică la comunitățile românești din Ungaria, pentru cunoașterea nevoilor spirituale ale acestora.

Grija Bisericii noastre și a Întâistătorului ei se îndreaptă permanent spre frații români din Moldova de peste Prut și spre Biserica acestora.

10. Trebuie menționate, de asemenea, și relațiile ecumenice pe care Biserica Ortodoxă Română le întreține cu alte Biserici și Organizații bisericești neortodoxe. Ca reprezentant al Bisericii, Prea Fericirea Sa a făcut parte din multe comisii de dialog dintre Biserici, primind mereu pe toți exponenții Bisericii care doresc apropiere și relații frățesti cu Biserica Ortodoxă Română. Ortodoxia românească a reușit să fie cunoscută în întreaga lume.

În concluzie, trebuie să menționăm că o activitate atât de diversificată, atât de bogată și încărcată de atâtea responsabilități, cum este a Prea Fericitului Sale, nu poate fi redată în câteva cuvinte. Această o aducem Întâistătorului nostru ca recunoștință, rugând pe Bunul Dumnezeu să-l țină „sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevăratului Său”.

Pr. prof. Liviu Streza

Monahismul în viziunea și grija pastorală a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist

(Urmare din pag. 1)

vieții (fastus vitae). Împotriva acestora călugărul luptă cu arma fecierii, a sărăciei și a ascultării necondiționate de legile morale ale Evangheliei și cele rânduite de soboare. Sfinții Părinți și starețul său (Vezi: Monahismul românesc în slujba obștei, în „Pe treptele slujirii creștine”, vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989, p. 394).

Evident că felul în care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist înțelege rostul și menirea vieții mănăstirești este întru totul specific tradiției Ortodoxiei românești, plămădită în condiții istorice diferite de ale altor popoare. „Călugăriea noastră — arată Prea Fericirea Sa, n-au putut rămâne doar cântători ai imnelor sfinte, nici numai pururea rugători pentru alții sau numai pilduitorii ai vieții morale” c, într-o mai mare măsură ei au trebuit să fie „apărători ai vistierii credinței și jertfelnicii pentru alinarea suferințelor atâtor necăjiți și năpăstuiți”.

Că li s-au cerut să fie apărători ai credinței și au făcut lucrul acesta cu prisosință, se vede de acolo că în Transilvania, de pildă, unde habșburgii au vrut să-l catolicizeze pe românii, ei tocmai așezămintele mănăstirești le-au vizat, distrugându-le cu tunul, cu scopul de a-și risipi și intimida pe călugări, care încurajau poporul să nu-și părăsească dreapta credință.

Referitor la celălalt aspect, al slujirii umanitare, al purtării de grijă de cei suferinzi și neputincioși, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist atrage luarea aminte spunând: „Priviți la începuturile așezărilor spitalicești din țara noastră și veți găsi generozitatea călugărească drept temelie la toate aceste așezăminte” (Idem, p. 396).

Și pe planul învățământului, al artei, culturii și mai ales al vieții duhovnicești s-a făcut simțită contribuția mai mult decât pilduitoare a monahilor români. „În mănăstirile și schiturile noastre — scrie P. F. Sa, călugării copiau și multiplicau cărți de ritual, tipărituri de zidire sufletească și de povătuire duhovnicească a credincioșilor. Aici înflorau caligrafia, miniaturistica și alte ramuri de artă bisericească. Biserica Ortodoxă Română în țara noastră, a avut în monahismul românesc o puternică părgăhie de luminare a poporului, de afirmare a valorilor naționale, de iubire de patrie și dragoste de oameni”.

În calitate de ierarh, care a păstoria în mai multe eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române, fie ca titular, fie ca locțiitor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a acordat atenția cuvenită așezămintelor mănăstirești, sprijinind menținerea lor pe linia tradiției de îmbinare a muncii cu rugăciunea. Principiul călăuzitor de care s-a lăsat inspirat a fost să sădească în conștiința monahilor convingerea că fac parte din Biserica și că au menirea de a o sluji prin rugăciunile lor, prin pilda vieții, și prin ospitalitate creștină. Credincioșii români au alergat întotdeauna la sfintele noastre mănăstiri ca la niște așezăminte de ocrotire ajutorare și mângâiere. Spre cinstea celor care își împlinesc ascultarea în aceste așezăminte, așteptările credincioșilor n-au fost niciodată înșelate. Așa se explică fluxul neîntrerupt al închinătorilor la aceste oaze duhovnicești.

Exemplul personal în pastorația preotului

Biserica Ortodoxă Română și slujitorii ei au fost de-a lungul milenare sale istorii alături de acest popor, având un rol deosebit în întărirea conștiinței de unitate a poporului român, apărând cu demnitate ori de câte ori a fost nevoie atât ființa acestui neam, cât și credința cea adevărată.

Întotdeauna preotul ortodox român, ca păstor de suflete, a fost chemat să fie de folos semenilor săi și mai vărtos acelor pe care-i păstorește bineștiind că la dreapta judecată va da seama nu numai de sufletul său, ci și de cele ale păstoriților săi potrivit cuvintelor Sf. Scripturi: „Luați seama de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său”. (F.A. 20, 28).

Mereu se vorbește de teologia slujirii și de aceea preotul trebuie să știe că el este slujitorul prin excelență al lui Dumnezeu și al oamenilor, precum arată textul de mai sus, care spune că Duhul Sfânt este Cel care ne-a pus să păstorum Biserica lui Dumnezeu. În această misiune de păstor de suflete preotul are ca model desăvârșit pe Păstorul Iisus care zice: „Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale”. (In. 10, 11). Pornind de la aceste cuvinte ale Mântuitorului, vrednicul vladică Antim Ivireanul a zis: „În seama mea v-a dat stăpânul Hristos, să vă pasc sufletește ca pe niște oi cuvântătoare și de gâtul meu spânzurați sufletele voastre și de la mine va să vă ceară pe toți...”.

Dintre multele căi ce duc la un deplin succes pastoral, o importanță deosebită are exemplul personal al preotului și al familiei sale. Ca persoană morală, printr-o aleasă trăire în calea binelui, slujitorul altarului trebuie să-și dobândească stimă și demnitate. Necesitatea acestui lucru ni-l arată

Sf. Scriptură, prin recomandarea Mântuitorului: „Voi sunteți sarea pământului... Voi sunteți lumina lumii... Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Mt. 5, 13—16). Ca urmare a acestor cuvinte se cuvine să luăm seama că cei ce dau tonul în lucrarea de formare morală a credincioșilor suntem noi, păstoriții lor. Exemplul sau pilda personală a stat și în atenția marelui Apostol Pavel care a zis: „Deci, vă rog, să-mi fiți mie următori, precum și eu lui Hristos” (I Cor. 4, 16), sau „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Tim. 4, 12). Exemplul personal stă în strânsă legătură cu vocația preotului pentru misiunea sa sfântă, oferindu-i păstorului de suflete cea credibilitate în fața credincioșilor, așa cum scrie I. P. S. Mitropolitul Antonie Plămădeală: „... exemplul dă măsura autenticității preotului. Exemplul convinge mai mult decât cuvântul. Exemplul negativ contrazice cuvântul pozitiv. Preotul trebuie să fie pozitiv, entuziast, să dea speranță, să vadă omul într-insul cu adevărat luminat!” (Vocație și misiune creștină în vremea noastră, Sibiu, 1984, p. 174).

Trebuie să ne aducem aminte mereu de cuvintele psalmistului David, care zice: „Râvna casei Tale m-a mâncat pe mine” (Ps. 68, 11). Textul acesta are o negrăită actualitate, fiindcă ne cheamă să ardem în slujbele noastre, în predicile noastre și la tot pasul. Această râvnă ne cere să ardem și de dragostea de Țară, de plăzirile acesteia mioritice în care am deschis ochii și în sănurile cărora se odihnesc moșii și strămoșii noștri adormiți în-

(Continuare în pag. a 3-a)

Preot Dumitru Mihail

EPISTOLA CĂTRE DIOGNET

Această epistolă, în antichitatea creștină, nu este amintită. În anul 1592, datorită lui Enric Stephanus, este publicată pentru prima dată această epistolă. El a găsit-o într-un manuscris de prin veacul al XIII-lea sau al XIV-lea care s-a păstrat în biblioteca din Strassburg până la anul 1870, când a pierit în flăcări, cu ocazia războiului franco-german. S-au păstrat însă două copii după acest manuscris: la Tübingen și Leiden, după care epistola s-a tipărit de numeroase ori. După tipărirea ei de către Enric Stephanus a format obiectul unei vii discuții între teologi cu privire la autor, la persoana căreia este adresată și la timpul în care s-a compus. Autorul este cu desăvârșire necunoscut. Ea s-a găsit între scrierile Sf. Iustin Martirul. Seamănă cu apologia lui Aristide, de aceea s-a crezut că a scris-o Aristide, iar adresantul s-a crezut că este filozoful stoic Diognet, dascălul lui Marc Aureliu. Dar această părere se lovește de obiectivitatea că însușirea de „prea puternic” sau „distins” se dădea numai împăraților, guvernatorilor și senatorilor. Alții susțin că Epistola ar fi fost adresată împăratului Adrian care obișnuia să se intituleze „născut de Zeus”. Siguri nu putem fi de nici o ipoteză. Sigur este că epistola a fost scrisă de un creștin cult și talentat, în limba greacă. În privința timpului în care s-a scris nu se poate afirma nimic sigur, unii cercetători se mulțumesc cu rezultatul că e vorba de un autor de la sfârșitul sec. II sau începutul sec. III. Nu este exclus ca el să fie un elev al Sf. Iustin Martirul și Filozoful. S-a mai zis că autorul ar putea fi și Ipolit deoarece ar fi format sfârșitul scrierii sale, Philodomena.

Motivul care l-a determinat să întocmească această operă ni-l dă el în cap. I al ei: „Văd, distinsule Diognet, că ai mare răvnă să cunoști religia creștină și să cercetezi despre ea cu luare aminte și pe față: în ce Dumnezeu cred creștinii și cum îl cinstește? Pentru ce prețuiesc atât de puțin lumea și disprețuiesc moartea? Pentru ce nu socotesc de zeii pe cei adorați de păgâni, nici nu primesc credința deșartă a iudeilor? Ce dragoste e aceea pe care o au între ei? Și pentru ce acest nou soi de oameni sau această religie s-a arătat abia acum, iar nu mai înainte? Drept aceea și împlinesc această dorință și rog pe Dumnezeu — cel ce ne dă putința de a vorbi și de a asculta — ca mie să-mi dea darul de a vorbi în așa fel, ca tu ascultându-mă, să te faci mai bun, iar ție să-ți dea darul de a asculta astfel, ca cel ce vorbește să nu fie întristat”. Întrebările I și III pe de o parte, II și IV pe de alta sunt în strânsă legătură, așa încât cele trei întrebări puse de Diognet, la care răspunde autorul se pot reduce la trei: 1. Ce Dumnezeu adoră creștinii și pentru ce ei nu se închină la zeii păgâni, sau Dumnezeului iudeilor? 2. În ce constă mult lăudata lor iubire? și 3. Dacă această religie este cea adevărată, pentru ce s-a ivit așa de târziu în lume? Și autorul dă răspunsul, cu foarte multă claritate și precizie, la aceste trei întrebări, rugându-l pe Diognet să „lapede toate prejudecățile” și „să privească nu numai cu ochii, ci și cu mintea”.

Capitolele II, III și IV sunt consacrate de către autor întrebării lui Diognet, că de ce nu primesc creștinii nici zeii păgâni, nici cultul divin al iudeilor. Problemei zeilor păgâni îi dedică un capitol, iar problemei cultului divin al iudeilor, două. Despre zeii păgâni spune că sunt făcuți de meșteri, din piatră, metal, pământ, lemn, etc. ca și vasele și alte lucruri de care se folosește omul, suptuși putreziciunii, ruginii, stricăciunii sau furtului și lipsiți de simțire. Încheie capitolul cu o formulă retorică de mare istețime și efect: „Aș avea încă multe de zis la întrebarea: pentru ce n-au slujit creștinii acestor zei, dar celui ce i se va părea că cele spuse nu sunt de ajuns, e de prisos, să-i spun mai multe”. Cultului iudaic îi reproșează inutilitatea jertfelor, grija ridicolă în privința mâncărilor, serbarea superstițioasă și chiar nelegiuată a sâmbetei, când opresc și facerea de bine, apoi îngâmfarea cu tăierea împrejur, felul cum țin posturile și întâia zi a luni, etc. toate fapte de răs și nedemne de a fi spuse”. Expunând partea negativă a problemei despre cultul divin, în loc să răspundă acum la întrebarea pozitivă, pe ce Dumnezeu cinstește dar creștinii și cum, autorul declară că acesta e secret și îi spune: „Cred că ai înțeles acum de ajuns, pentru ce nu primesc creștinii nici cultul divin păgân, nici cel iudeu... Iar taina religiei lor nu nădăjdii să o poți

afla de la vreun om”. Expune, apoi, într-un mod neîntrecut, genial, viața morală a creștinilor din primele veacuri din timpul persecuțiilor. Creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici prin patrie, nici prin limbă, nici prin obiceiuri, deși trăiesc după aceste forme comune, ei se deosebesc prin „minunata și uimitoarea rânduielă a vieții lor publice”. „Și creștinii locuiesc în patrie, dar se socotesc străini. Se căsătoresc dar nu aruncă copiii. Au masă obștească, dar nu comună. Sunt în trup, dar nu trăiesc după trup; sunt pe pământ, dar trăiesc în ceruri. Iubesc pe toți oamenii și de toți sunt prizonieri. Sunt săraci și îmbogățesc pe mulți. Fac bine și sunt pedepsiți ca făcători de rele”. Prin toate aceste contraste, autorul dă un real tablou al frumuseții vieții creștinilor: „creștinii sunt în lume ceea ce este sufletul pentru trup”. Cum trupul urăște sufletul, deși nu-i face nici un rău, la fel și lumea urăște pe creștinii, deși nu fac decât bine. (Cap. VI).

Creștinilor li s-a sădit în suflet „adevărul și cuvântul sfânt și nepătruns”. De la Dumnezeu au acest model de viață. La ei pe pământ a venit Dumnezeu, prin Fiul Său și cheamă la Sine pe toți oamenii, îi iubește, nu-i prigonește, nu-i judecă. De El nu se leapădă creștinii, nici atunci când sunt aruncați la fiare. (Cap. VII). Tot la sfârșitul acestui capitol avem amintită învățătura despre parusie.

În cap. VIII—XII, răspunde la a treia întrebare. Spune că Dumnezeu ție se face cunoscut numai atunci când ai credință. Ori dacă păgânii nu au această credință în El, nu-l pot cunoaște și nici vedea. Dumnezeu este din vece cu Fiul, este iubitor de oameni și îndelung răbdător. Explică de ce creștinismul a venit așa de târziu în lume, arătând că: „Deși din vece, Fiul a venit așa de târziu ca să ne dovedească mai întâi neputința noastră de a intra prin noi înșine în împărăția lui Dumnezeu”. Dumnezeu „până de curând ne-a lăsat să fim mânâți — după dorința noastră — de îmboldiri neînfrânate și purtați de plăceri și poftă”. Dându-ne toată libertatea, ne-a lăsat să simțim toată neputința și toată stricăciunea. „Nu din bucurie, a incuviințat acele forme de nedreptăți, ci să dovedească nevrednicia noastră din trecut și vrednicia de acum de a primi bunătatea lui Dumnezeu”. El este împreună cu Fiul și pe Fiul Său, — plâsmuitorul și făcătorul a toate —, L-a trimis să ne măntuiască. (Cap. IX). Autorul îi vorbește despre Dumnezeu-Tatăl, care a făcut lumea după chipul Său, despre Fiul, Cel unul născut, spunându-i: „Dintru început este Cel ce s-a arătat acum de curând (cu alte cuvinte creștinismul este vechi) și a luat început și se naște întotdeauna în inimile credincioșilor” (Cap. X și XI). Dumnezeuul creștin se caracterizează prin putere, stăpânire, bunătate și blândete.

În cap. XII, avem un îndemn dat lui Diognet de a păstra cele auzite, de a pune această cunoștință în inimă și cuvântul adevărat în viață. „Cine dobandește cunoștința cu teamă, și caută viața, acela sâdește în nădejde și așteaptă rod”.

Din punct de vedere doctrinar, această epistolă este bogată în învățături creștine. În aceeași categorie cu celelalte scrieri ale Părinților Apostolici, autorul epistolei către Diognet, mindu-se singur „urmaș al Apostolilor” prezintă o operă edificatoare. Epistola este un tezaur dogmatic creștin. Aici avem mărturisirea că omul nu posedă prin el înșiși cunoștința perfectă a lui Dumnezeu (el are nevoie de har); divinitatea lui Isus Hristos care este Fiul unic și propriu al lui Dumnezeu; întruparea lui Isus Hristos; dualitatea naturii omenești și nemurirea sufletului. Tot aici, creștinismul este prezentat ca un nou mod de viață. Este modul bucuriei eterne sub lucrarea harului, este modul entuziasmului pentru găsirea adevărului, este modul iubirii transformatoare a lumii.

Pe lângă importanța doctrinară vine și cea apologetică. Această epistolă e prima mostră minunată de apologetică creștină. Toate punctele de credință sunt puse în evidență și cu scopul de a apăra creștinismul și a-i arăta superioritatea față de păgânism și iudaism. Epistola este un adevărat mărgăritar de credință creștină și formează puntea de trecere de la literatura părinților apostolici la cea apologetică. Această cârtică anonimă — spune un patrolog renumit — este o perlă a literaturii vechi creștine.

Arhid. Prof. Constantin Voicu

Greșeala și pocăința: Regele David, Psalmii

(LECȚIE DE RELIGIE)

1. Organizarea clasei pentru lecție (Rugăciunea de intrare în clasă, pregătirea materialului didactic).

2. Verificarea temei și a cunoștințelor predate în lecția trecută.

3. Legătura cu lecția precedentă, sau cu cunoștințele anterioare.

Am văzut în lecțiile trecute că David, uns rege de către Samuel, a avut o serie de confruntări cu Saul. După moartea acestuia, i-a urmat pe tron, fiind numit rege de bătrânii lui Iuda. Dar abia după 7 ani și șase luni, prin îndelungate lupte a reușit să-i aducă pe toți evreii sub aceeași cărmuire la Ierusalim.

4. Comunicarea subiectului lecției noi și a obiectivelor.

În lecția de azi vom face cunoștință cu regele David, ca rege evlavios, cu greșeala și pocăința lui, ca și cu nemuritoare sa operă cunoscută sub numele de Psalmii.

5. Dirijarea învățării. Comunicarea noilor cunoștințe.

Dacă în vremea lui Saul, poporul evreu a avut parte de numeroase războaie, regele David va instaura pacea și liniștea în poporul pe care-l conduce, înfrângându-i definitiv pe filistenii. Dar David nu a fost numai un bun strateg și conducător militar, ci și un rege evlavios, slujitor Domnului care l-a ales și uns rege peste Israel. Astfel prima sa acțiune după ce s-a urcat pe tron a fost mureșirea Chivotului Legii de la Kiriat-Iarim (o localitate undeva la nord-vest de Ierusalim) în muntele Sionului, într-un locaș nou. Așadar, cu un alai de șazeci mii de oameni au luat chivotul din casa lui Aminadab, transportându-l în sunete de trâmbițe, dansând și veselindu-se. La cârma carului cu boi în care duceau chivotul, erau Uza și Aleio, fiii lui Aminadab. Dar boii se speriară și chivotul se clătina aproape să cadă. Atunci Uza îl sprijini și chiar în clipa când s-a atins de chivotul sfânt, muri fulgerător, datorită mâniei lui Dumnezeu. Ca urmare David nu a mai dus chivotul în cetatea sa, ci l-a lăsat timp de trei luni în casa lui Obed-Edom din Gat, iar binecuvântările lui Dumnezeu s-au revărsat asupra acestuia și în tregii sale familii. Mai apoi, chivotul a fost dus pe Muntele Sionului, de către preoți, în strigătele de bucurie ale popoului.

Dar totuși, David știa că acest chivot nu este așezat decât într-un cort. Încă nu exista nici o casă a Domnului. Alături de David era mereu prorocul Nathan, căruia îi împărțeaște dorința sa de a zidi o casă pentru Domnul. Transmițând voia lui Dumnezeu, Nathan spune regelui că dacă-și va pune în aplicare planurile, binecuvântarea Sa va fi cu el, tot neamul său va ajunge vestit în lumea largă așa cum nu a mai fost până acum, deoarece din el se va naște Mântuitorul lumii, Domnul Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Desigur că aceasta era o mare cinste, chiar cea mai mare, pe care un uns, un ales la Domnul ar putea-o avea.

Următoarea acțiune a regelui David a fost organizarea popoului. Astfel, au fost numiți câte un om care să supravegheze oștirea, dregători, scriitori. A numit preoți pe care i-a împărțit în 24 de cete, stabilind ca fiecare parte să facă pe rând slujbă timp de o săptămână. Leviții au fost și ei împărțiți în 24 de cete. O parte din ei cântând vocal și instrumental, cântările sfinte. Organizând poporul, David a reușit să impună credința mono-teistă, adică într-un singur Dumnezeu drept, bun, atotputernic și adevărat.

Am spus de la început că David era ca om, și el supus greșelii. Astfel, pe când armata sa condusă de căpeteni era în război, a văzut pe acoperișul casei o femeie foarte frumoasă scaldându-se. A chemat-o la el aflând despre ea că se numește Bat-Seba, este fiica lui Eliam și nevasta lui Urie Heteul, un luptător de elită în armata sa. Pentru ea el și-a venit acasă în casa sa, David scrie generalului Ioab să-l pună pe Urie în lupta cea mai grea și să fie lăsat singur pentru a fi omorât. Dar dacă Urie, care murise nevinovat, nu a știut niciodată că David a păcătuit cu nevasta sa, Domnul a văzut păcatul regelui și prin intermediul prorocului Nathan, David a fost mustrat pentru fapta sa.

Să citim din Sfânta Scriptură modul foarte sugestiv în care Nathan mustră pe David: „Atunci a trimis Domnul pe Nathan prorocul la David și a venit acela la el și i-a zis: „Erau într-o cetate doi oameni: unul bogat și altul sărac. Cel bogat avea foarte multe vite mari și mărunte, iar cel sărac n-avea decât o singură oiță, pe care el o cumpărase de mică și o hrănea și ea crescuse cu copiii lui. Din pâinea lui mâncase și ea și se adăpase din ulcica lui, la sânul lui dormise și era pentru el ca o fiică. Dar iată că a venit la bogat un călător, și gazda nu s-a îndurat să ia din oile sale sau din vitele sale, ca să gătească cină pentru călătorul care venise la el, ci a luat oiță săracului și a gătit-o pe aceea pentru omul care venise la el. Atunci s-a mâniat David cumplit asupra celui om și i-a zis către Nathan: „Precum este adevărat că Domnul este viu, tot așa este de adevărat că omul care a făcut aceasta este vrednic de moarte; pentru omul el trebuie să întoarcă înapoi împătrit, pentru că a făcut una ca aceasta și pentru că nu a avut milă! Atunci Nathan a zis către David: „Tu ești omul care a făcut aceasta! Așa zice Domnul Dumnezeului lui Israel. Eu te-am uns rege pentru Israel și Eu te-am izbăvit din mâna lui Saul, și-am dat casa domnului tău și femeile domnului tău la sânul tău, și-am dat ție casa lui Israel și a lui Iuda... pentru ce însă ai nesocotit tu cuvântul Domnului, făcând rău înaintea ochilor Lui? Pe Urie Heteul tu l-ai lovit cu sabia, pe femeia lui și-ai luat-o de soție, iar pe el l-ai ucis cu sabia amoniților. Deci nu se va depărta sabia de deasupra casei tale în veci, pentru că tu m-ai nesocotit pe mine și ai luat femeia lui Urie Heteul ca să-ți fie nevastă...” (II Regi 12, 1—10). El a înțeles marea greșală pe care o făcuse înaintea Domnului, vărsând lacrimi de pocăință, spre a-și spăla vinovăția. Compunând Psalmul 50: „Miluiește-mă Dumnezeu, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărâdeleaga mea. Mai vărtos mă spală de fărâdeleaga mea și de păcatul meu mă curățește, că fărâdeleaga mea eu o cunosc și păcatul meu este pururea înaintea mea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu...” (Dumnezeu l-a iertat, din dragoste pentru el. Dreptatea lui Dumnezeu impune ca greșeala să fie totuși pedepsită. Astfel, nu David va fi acela care va zidi Domnului o casă, ci fiul său, Solomon. Greșala lui David a fost pedepsită de Dumnezeu și prin aceea că primul său fiu cu Bat-Seba va muri. Solomon este cel de-al doilea fiu al lui Bat-Seba, pe care David l-a încredințat prorocului

Nathan pentru a-l crește în ascultare și supunere față de poruncile lui Dumnezeu.

Dar David înainte de Solomon a mai avut din altă căsătorie un fiu cu numele Abesalom. Crescând mare el era un tânăr frumos cu un păr bogat și buclat. Știa că fiind primul băiat al lui David, ar fi trebuit să-i urmeze la domnie. Abesalom era însă foarte nerăbdător. Atâta vreme cât David încă trăia, el nu putea ajunge rege. Dar nerăbdarea lui l-a dus chiar la plănuirea morții tatălui său. Adunându-și toți supușii credincioși, Abesalom a pornit o luptă împotriva lui David. Acesta s-a retras într-un loc mai îndepărtat. Abesalom găsind Ierusalimul părăsit, s-a proclamat rege și dorea să-l aibă prizonier chiar pe tatăl său. Ce inimă falsă și haină se ascundea în dosul frumuseții fizice a lui Abesalom... Conducându-și armata sa Abesalom a plecat pe urmele lui David. Dumnezeu avea însă grijă de regele popoului evreu. Astfel înfruntându-se cu soldații trimiși de David, Abesalom a fost învins, căutându-și scăparea în fuga prin pădure. Copacii erau deși și cu crengile lăstate mult în jos. Abesalom călare aeroga cu pletele fluturând în bătaia vântului. Se agățară însă într-o creangă și rămase acolo atârând, pradă soldaților regelui care-lucid. David își iubea fiul și nu ar fi dorit ca Abesalom să fie omorât. De aceea plânge moartea lui, dar a înțeles că aceasta a fost pedeapsa cea dreaptă a lui Dumnezeu. „Cel ce a dorit să ucidă, a fost el omorât”.

Deci Abesalom nu mai putea fi urmaș la domnie. Știi pe cine a ales Domnul? Pe Solomon, cel pe care El Insuși l-a pregătit și l-a format prin intermediul prorocului Său, Nathan.

David a fost rege, dar ca orice om viața sa a fost o succesiune de clipe fericite, de clipe de bucurie, cu cele de tulburare și întristare. Toate cele ce i-au bucurat sau apăsât inima, le face cunoscute urmașilor prin neperitoare sa operă cunoscută sub numele de „Psalmii”. Există un număr de 150 de Psalmi, dintre care cei mai mulți sunt ai lui David. Prin Psalmi, David și-a deschis inima și întreaga ființă spre Dumnezeu, așa cum se deschid zorile zilei; pentru că primind lumină din lumina lui Dumnezeu și dragoste din dragostea Lui și dreptate din dreptatea Lui să le poată comunica cu o simțire și fascinație unică. Se deosebesc astfel, Psalmi de laudă, de mulțumire, de rugăciune și cerere, de căință, de neîncredere încredere; unii cu caracter istoric, alții didactic, iar alții mesianic. Ei sunt o oglindă a ceea ce este sufletul omului cu toate stările prin care trece, cu toate întrebările și răspunsurile sale... De aceea Psalmii au intrat în cultul Bisericii Ortodoxe.

Regele și profetul David moare după o domnie de 40 de ani (1013—973), lăsând în locul lui pe Solomon. A fost înmormântat în Sion.

6. Fixarea cunoștințelor.

David a fost un bun conducător militar și în același timp și un rege evlavios și profet. Ca rege evlavios el organizează cultul divin public în Sion și scrie mai mulți psalmi dintre care unii sunt mesianici, referindu-se la venirea lui Mesia și la jertfa Sa care ne-a izbăvit din păcat. Ca orice muritor el are greșeli, dar odată mustrat și pedepsit de Dumnezeu și-a îndreptat viața. De aici vedem limpede că nu e suficient să ne căim, să regretăm păcatul; ci trebuie să luăm și hotărârea fermă de-a nu-l mai săvârși.

7. Aplicarea

Pentru conținutul lor plin de înălțare duhovnicească psalmii au intrat mai mult ca oricare altă carte din Vechiul Testament, în cultul Bisericii Ortodoxe, fiind citiți atât la slujbele de dimineață cât și la cele de seară.

8. Temă pentru acasă

Se va citi cartea Psalmilor. Se va memoriza Psalmul 50.

— Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Preot prof. Sorin Cosma

Exemplul personal în pastorația preotului

(Urmare din pag. a 2-a)

tru nemurire. Tot această răvnă ne cere să fim preoți ai vremii de azi.

„Preotul este Evanghelia care trece pe cale” — spune cineva — de aceea se cuvine păstorului de suflete să fie un exemplu mai ales prin trăire căci „Gura vorbește, mâna scrie, dar fapta le covârșește pe toate”, spune Sf. Ioan Cură de Aur, iar cei antici spuneau: „Cuvintele zboară, exemplul atrage”. Se cuvine ca preotul să fie chip al lui Hristos, în numele căruia slujește, să ardă el întâi ca apoi să poată aprinde și pe alții, cumpătat după cum zice Pavel Apostolul: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos” (I Cor. 6, 12), jertfindu-se Bisericii și turmei, sau cheltuindu-se pe sine pentru binele comun, cum spune același Apostol: „Deci eu foarte bucuros voi cheltui și mă voi cheltui pentru sufletele voastre...” (II Cor. 12, 15).

Preotul ortodox are familie, soție, copii, deci el cunoaște direct viața, iubirea conjugală, iubirea paternă, viața socială. El trebuie să fie deci „bun chivernisitor al casei sale, având copii ascultători... căci dacă nu șue cineva să-și rânduiască a sa casă, cum va purta grija de biserica lui Dumnezeu?” (I Tim. 3, 4—5). Soția preotului — preoteasa — este prima colaboratoare care îi poate ajuta în misiunea sa de pastorație, fie prin deasa participare la sfânta biserică, prin cântarea în biserică, prin împrumutarea cărților folosite și ziditoare de suflet din biblioteca parohială sau personală, cât și prin întreținerea curățeniei și împodobirea locașului sfânt, precum și prin vizitele pe care le poate face cu preotul împreună în mijlocul credincioșilor, cunoscând astfel fața locului problemele sufletești cu care se confruntă fiecare.

Pe lângă exemplul personal, un rol deosebit îl are colaborarea preotului cu organele parohiale, Consiliul parohial, Comitetul parohial, colaborare care are un rol deosebit în realizarea unui climat moral în parohie.

Trbuie să fim așadar conștienți că exemplul personal are un rol deosebit în realizarea succe-

sului pastoral și lucrul acesta este dovedit atât de Sf. Scriptură care este presărată cu atâtea chipuri pilduitoare, culminând cu Mântuitorul Isus Hristos, Învățătorul nostru, cât și de întreaga istorie a Bisericii Ortodoxe Române care ne înfățișează chipuri vrednice de urmat, de arhieri până la smeriți și umili credincioși, adesea anonimi, chipuri care ne îndeamnă și azi să ne iubim Biserica Ortodoxă strămoșească.

Pr. prof. N. Neaga

Interferența Papii și a Vaticanului în criza actuală jugoslavă, așa cum este prezentată într-o lucrare recent apărută la Paris

La editura Albin Michel din Paris, în anul 1993, a fost publicată cartea „Adevărurile jugoslave ne sunt bune toate de spus” („Les vérités yougoslaves ne sont pas toutes bonnes à dire”). Autorul cărții, ziaristul Jacques Merlino, era, în timpul redacției acesteia, redactor șef adjunct al canalului „France 2” al Televiziunii naționale franceze. Prefața cărții de mai sus este semnată de generalul francez M. Gallois.

Din ancheta întreprinsă de Jacques Merlino până la 6 august 1993, inclusiv, și ale cărei rezultate au fost consemnate în cartea sa, se poate constata, printre altele, și interferența Papii și a Vaticanului în criza actuală jugoslavă. De la bun început, însă, ținem să precizăm că nu intră în preocupările noastre de-a ne exprima sau de-a comenta cu privire la interferența Papii și a Vaticanului în criza jugoslavă, ci, ceea ce dorim este doar a aduce la cunoștința cititorilor români cele inserate de Merlino în cartea sa despre aceasta. Și, iată ce scrie Jacques Merlino:

„Banca Vaticanului varsă 1988 300 dolari prin intermediul Institutului pentru răspândirea Religiei, pentru cumpărarea de arme din Beirut și oferirea acestora Croației” (pag. 84).

„... o întâlnire de două ore între Genscher (1) și Papa Ioan Paul al II-lea în noiembrie 1991 despre care el (2) mă lasă să înțeleg scopul, o dezvoltare a legăturilor între Vatican și foștii naționaliști, o lecție de geopolitică: Serbia este grila de intrare a Rusiei, este o zonă experimentală și ceea ce se petrece în aceasta va atinge în curând Moscova” (pag. 95).

„Roma, 10 iunie 1993. „Dumnezeu meu, ce-am făcut?”. Așa începe scrisoarea adresată lui Butros Butros Ghali și poartă data de 6 martie 1993. Este semnată de Papa Ioan Paul al II-lea. ... Dacă acceptăm ideea că drama jugoslavă s-a născut în mare măsură datorită recunoașterii prea grăbite a independenței Sloveniei și Croației, atunci Vaticanul se află în rangul întâi al vinovaților, pentru că această putere a efectuat respectiva recunoaștere la 13 ianuarie 1992, numai ea singură și cu Germania și împotriva părerii celorlalte țări europene” (pag. 159).

„Celor cinci episcopi croați veniți să-l întâmpine în timpul escaladei sale ungurești de la Peci, la 17 august 1991, Papa Ioan Paul al II-lea le declară: „Vă asigur că împărtășesc aspirațiile voastre, voi veni să vă văd în Croația”.

Din 1980, Biserica Romano-Catolică s-a implicat considerabil în aspirațiile naționaliste și independentiste slovene și croate. Duminică, în predicile lor, preoții le atăau. Presa catolică vehicula mesajul. Ioan Paul al II-lea primea pe Tudjman și îl încuraja. Până în acea zi în care, înspăimântat de consecințele politice sale, Papa scrie secretarului general al O.N.U.: „Dumnezeu meu, ce-am făcut?” (pag. 175).

„Citirea atentă a editorialului lui Jean Daniel din Le Nouvel Observateur (3), după întâlnirea

la vârf de la Copenhaga în cursul căreia Europa celor doisprezece a acceptat ideea împărțirii Bosniei și a respins ridicarea embargo-ului asupra armelor. Fiecare acuza vecinul. Toți se năpustesc asupra noilor țapi ispășitori: Germania și Vaticanul” (pag. 181).

„Roland Dumas (4) își amintește foarte bine de-a fi primit din partea omologilor săi german și austriaci informația următoare: în numele Papii, nunțul apostolic în Germania, Monseniorul Lajos Kada, a intervenit pe lângă cancelarii Germaniei și Austriei pentru ca aceștia să recunoască Slovenia și Croația, promițându-le de a-i urma într-o acțiune în care Vaticanul regreta de-a nu fi precedat” (pag. 183).

„În numărul său din 21 iunie 1993, Liberation (5) scrie: „... Prin presiunile lor în favoarea independenței Croației și Bosniei, responsabilitățile Germaniei și Vaticanului în accelerarea crizei sunt, în mod evident, zdrobitoare.” (pag. 182).

„... Germania, cu sprijinul Vaticanului a recunoscut deci Slovenia și Croația...” (p. 185).

„În iunie (6), întreprinzând ancheta la Roma, m-am convins de rolul determinant al Vaticanului. ... Apărea atunci o chestie pe care nu mi-o pusese niciodată: exista o alianță Germania — Vatican în jocul forțelor europene?”

Paris, iunie 1993.

Această ipoteză despre o alianță între Germania și Vatican, sau de o strânsă legătură consolidată printr-o convergență de interese, mă perturbă” (pag. 187).

„Istoria acestui conflict este, pentru Occident, istoria unei serii de eșecuri:

Eșec politic: Germania și Vaticanul, pentru interesele lor proprii, au făcut să explodeze Jugoslavia. Franța, Marea Britanie și Statele Unite n-au știut să le controleze” (pag. 200).

Firește, și alte multe lucruri extrem de interesante privitoare la apariția și evoluția conflictului din fosta Jugoslavie până în august 1993, precum și despre modul manipulării prezentării acestuia în mass media occidentale, se pot cunoaște din cartea lui Jacques Merlino, motiv pentru care, de altfel, pleדם pentru o traducere românească a acesteia și publicarea ei.

Prezentare și traducere de Pr. Dr. Ioan Dură

- 1) Genscher era ministrul de Externe, de atunci, al Germaniei.
- 2) Adică, Miodrag Parisic, ministrul Informației al Iugoslaviei. Convorbirea dintre Jacques Merlino și Miodrag Parisic a avut loc la Belgrad la 2 martie 1993. (A se vedea pagina 92 și următoarele).
- 3) Le Nouvel Observateur din 24-30 iunie, 1993 (hebdomadar francez).
- 4) Roland Dumas, ministrul de Externe al Franței de atunci, adică, în anul 1991.
- 5) Libération, cotidian parizian.
- 6) Adică, iunie 1993.

Sfântul Grigorie Palama...

(Urmare din pag. 1)

nu fie nimeni departe de acest început al pocăinței, deoarece, dacă nu a atins nici începutul virtuților, cum va putea înainta spre celelalte și cum va progresa în bine? ...

Pentru aceasta, să ne curățim mai dinainte fraților, la trup, la ceea ce spunem cu gura la cugtare, și numai așa, cu bună și curată conștiință să ne apropiem. Într-adevăr, dacă făurarii și aurarii care topeș în jurul aramei aur sau argint, sau alt metal, urmăruie a da prin baia de metal frumusețea deosebită a culorii, mai întâi de toate curăță și răzuiesc orice pată, cu atât mai mult noi, care într-un fel mai desăvârșit vom fi aurii, sau mai bine spus îndumnezeii, trebuie să ne curățim mai dinainte de orice întinare trupească și sufletească. Și nu strălucim doar la suprafață, ca și arama cea aurită pe deasupra, ci în toate cele dinlăuntru. Așa ne vom apropia și de mântuire, de vreme ce venim spălăți până în cele mai adânci unghere ale sufletului.

Iar dacă venim cu conștiință vicleană, fără să fi luat prin mărturisire iertarea de la cel ce are puterea să lege și să dezlege, fără să ne întorcem spre Dumnezeu și fără să ne îndreptăm mai dinainte după regula cea sfântă a credinței spre propria noastră osândă ne apropiem și spre chin căci îndepărtăm de la noi milele cele dumnezeiești și răbdarea Lui către noi. Zice dar: „pe Fiul lui Dumnezeu ai călcat, socotind de nimic sângele Testamentului și ai ocărat harul Duhului”. Cel care a rupt veșmântul împărătesc și l-a aruncat în mocirlă, va suferi aceeași osândă cu cel ce a aruncat bună mireasmă în noroi sau a pus-o într-un vas neacurățit. Nu pătește nimic darul cel dumnezeiesc, căci este nepătimitor, dar se duce de la noi în chip nevăzut, precum și zice: „nu se pune în vasul stricat mirul”; căci dacă ar păți ceva prin nesocotința ta, atunci ar fi pătimitor și va face nevrednic pe Cel care l-a oferit (Evrei 10,

29; Matei 9, 17 — parafrazat textul).

Vrednicii să ne facem pe noi înșine prin pocăință, sau, mai bine, să ne dăruim pe noi înșine prin faptele pocăinței Celui care ne poate face vrednici din nevrednici, și așa să ne apropiem de nădejde neînfruntată și cu credință, gândindu-ne nu la ce vedem, ci la cele nevăzute, căci pâinea este ca și catapeteasma care ascunde dincolo de ea dumnezeirea. Aceasta zice și Pavel: „ne-a înnoit nouă cale nouă și vie prin catapeteasmă, care este Trupul Său” și prin care neamul nostru se ridică la cer (pentru că acolo este acum Pâinea aceasta) și intrăm cu adevărat în Sfânta Sfințelor prin aducerea Trupului Său întru curăție. „Să ne apropiem deci, fraților, cu inima curată întru deplinătatea credinței” (Evrei 10, 20—22) ...

Intr-adevăr, dacă chipul acesta al trupului a făcut drept pe Avraam, dacă chipul acesta al sângelui a făcut vil în Egipt pe cei întâi născuți ai lui Israel, dacă chipul acesta al sângelui a consfințit cortul cel vechi al lui Dumnezeu, dacă acest sânge a consfințit și a curățit până și Sfânta Sfințelor și a arătat locuința lui Dumnezeu pe pământ și a arătat pe arhierii ei pe cei unși ai Domnului, dacă deci toate acestea le-a făcut tipul, umbra, mai încape oare îndoaială de ceea ce poate să lucreze adevărul, realitatea, împlinirea? Dacă fără această umbră (a celor ce urmau să vină) Aaron nu intra în Sfânta Sfințelor, nici noi nu putem înainta spre cele cerești fără să participăm la această realitate; nici locaș în ceruri nu putem dobândi, nici sălaș al Dumnezeului cerului nu putem deveni, nici jertfe vii, sfințite și bineplăcute Lui, pentru că numai prin El putem dobândi această înfățișare. Căci zice împăratul și proorocul David: „ce folos ai de sângele meu, dacă mă cobor în stricăciune?” (Ps. 29, 9).

De aceea, sângele nostru trebuie să-l facem una cu cel al lui Hristos prin împărțășire, ca să

dispară orice stricăciune, căci întru El avem folos mult și nespuz; din vreme în vreme ne face veșnici, și din vechi ne face noi, ne face nemuritori, ne face pomi inverzi și sădii lângă curgea apelor Duhului Sfânt și din care se culege rod spre viața cea veșnică. Cu adevărat, izvor ieșea din paradisi și uda cu râuri firești fața pământului; iar de la masa cea sfântă, pe care cum zice psalmistul „a gătit-o Domnul în fața celor, care ne necăiesc pe noi” (Ps. 22, 5) în fața diavolilor și patimilor, curge izvor care lasă râuri înțelegătoare, udând sufletele și ridicându-le la cer. Și chiar pe ingeri, întorcându-și ochii spre frumusețea aceasta în care se face văzută înțelepciunea lui Dumnezeu, îi îndeamnă să-și ridice privirile spre cele dăruite nouă prin Sângele Său. Venind deci spre Sfințele Taine, cu adevărat porfiră împărătească ne facem, sau mai bine spus, sânge și trup împărătesc, și noi o, ce minune ne prefacem și noi spre înfierea cea dumnezeiască, precum strălucirea cea dumnezeiască care este peste noi și ne cuprinde ne face unși (hristoși) ai Duhului și ne dă putere — după a lui făgăduință — să strălucim și noi ca soarele întru arătarea Părintelui nostru, atâtă vreme ce în sufletul celui ce vine spre Taine nu se găsește nici o pată care ar putea umbră strălucirea Lui.

De aceea, mai întâi să ne curățim și să ne apropiem, dar nu numai atât, ci și după ce luăm acest dar dumnezeiesc să fim cu luare aminte la noi înșine, așa încât să rămânem deasupra patimilor și să arătăm virtuțile Celui ce a binevoit să-și găsească sălaș în noi, prin arătarea asemănării cu El, din virtuți. Să ne gândim cu cine ne-am unit și de ce daruri ne-am învrednicit și, cutremurați de măreția cea covârșitoare a darului și a iubirii Sale pentru noi, să ne potrivim lucrarea, cuvântul și gândirea spre voia lui Dumnezeu, spre ceea ce este bun, plăcut și desăvârșit.

Hramul Facultății de Teologie din Sibiu

Potrivit unei tradiții de aproape șase decenii, școlile teologice ortodoxe din toată lumea își serbează, în fiecare an, la 30 ianuarie, pe marii lor ocrotitori, Sfinții Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur. Facultatea de Teologie din Sibiu a serbat această sântă zi prin săvârșirea Sfinței Liturghii în catedrala mitropolitană de către un mare sobor de preoți, mai cu seamă dascăli de teologie. Predica zilei a fost rostită de Pr. Lector Mircea Ielciu. La ora 12, în aula Facultății a avut loc festivitatea tradițională în prezența înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Antonie, a rectorului Universității din Sibiu, Prof. Dr. Dumitru Ciocoi-Pop, a unor deceni și profesori ai Universității din Sibiu, a studenților teologi și a unor credincioși. După cuvântul de deschidere al P. C. Decan Mircea Păcurariu, Păr. Asist. Mihai

Iosu a rostit conferința festivă, cu titlul „Probleme liturgice în opera Sfinților Trei Ierarhi”, urmată de trei lecturi din opera marilor ierarhi sârbari, și de piese corale executate de corul studenților. Au rostit scurte alocuțiuni — cu îndemnuri adresate studenților teologi — D-I Prof. Dr. Hermann Pitters, din partea Institutului Teologic Protestant din Sibiu și D-I Rector Dr. Dumitru Ciocoi-Pop, din partea Universității sibieni.

Festivitatea s-a încheiat cu un instructiv și bogat cuvânt de învățătură rostit de înalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Dr. Antonie Pâmădeală, adresat, în primul rând, studenților teologi, preoții de mâine ai Bisericii noastre. A urmat o scurtă recepție la Decanatul Facultății.

Participanți

Episcopul Ilarion Gheorghiadis al Argeșului

(20 nov. 1820 — 1 febr. 1823 și 1828 — 8 ian. 1845)

Între ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, care și-au slujit prin cultură Biserica și neamul, se numără și episcopul Ilarion Gheorghiadis al Argeșului.

După moartea primului episcop de Argeș, Iosif, la 27 oct. 1820, în scaunul rămas vacant a fost ales arhimandritul Ilarion, stareț al mănăstirii Sf. Ioan cel Mare din București.

Episcopul Ilarion s-a născut la București, în 1777, dintr-o familie modestă de mici negustori. La Botez a primit numele Ilie. Mama sa, pe nume Vasilachi, era grecoaică, originară din Iannina, iar tatăl său, pe nume Gheorghe Băcanul, era bulgar.

Tânărul Ilie a rămas orfan de la vârsta de nouă ani și a găsit azil la orfanotrofia (orfelinatul) existentă pe lângă biserica „Domnița Bălașa” din București. Pe lângă aceeași biserică exista și o școală greacă, unde viitorul ierarh a învățat carte, avându-l, printre profesorii săi, pe unul dintre cei mai renumiți dascăli ai vremii: Lambru Fotiadis. La școală s-a dovedit a fi un elev foarte dotat, distingându-se prin dragoste de învățătură. Această apreciere a sa către studiu, ca și perseverența sa, au atras atenția profesorilor săi și a mitropolitului Dositei Filitti care, se pare, îi era și rudă.

Mitropolitul Dositei l-a ajutat să-și continue studiile și l-a îndemnat să învețe mai multe limbi. Astfel, tânărul Ilie Gheorghiadis a ajuns să poată vorbi greaca, germana, franceza și rusa și să dobândească o bogată cultură.

Tot mitropolitul Dositei l-a călăgărit sub numele de Ilarion, l-a hirotonit diacon, iar în 1808 preot, înălțându-l apoi la rangul de arhimandrit și stareț al mănăstirii Dealu. Deși nu a dovedit deloc înclinații sau pricepere în administrație, în 1819, mitropolitul Dositei l-a mutat ca stareț al mănăstirii Sf. Ioan cel Mare din București, unde o dovedit aceeași lipsă de înclinație în cele gospodărești.

Însă calea spre episcopat i-a fost deschisă de firea sa nobilă, agreabilă și deschisă, precum și de dragostea constantă pe care a avut-o către studiu și de bogata și variata sa cultură, teologică și profană.

După moartea episcopului Iosif al Argeșului, (27 oct. 1820), la câteva zile, pe data de 30 oct., domnitorul Alexandru Șuțu a cerut Divanului alegerea unui nou episcop în scaunul vacant. Divanul, care avea această sarcină, a ales, la 1 nov. 1820, pe arhimandritul Ilarion Gheorghiadis, pentru că era „împodobit cu învățătură, cuvioș, cu smerenie și destoinică”. Deși mitropolitul Dionisie Lupu, episcopul Galaction de la Râmnic și Gherasim Rătescu de la Buzău s-au opus alegerii lui Ilarion, majoritatea boierilor l-au vrut episcop pe Ilarion, care, se pare, că a avut și sprijinul consulului rus Pini. Alegerea Divanului a fost întărită de domn, pe 5 nov., iar pe 20 nov., cu înscuvițarea Patriarhiei Ecumenice, i s-a făcut alegerea canonică în catedrala mitropolitană din București, urmând ca a doua zi să fie hirotonit ca arhieru.

Fiind unul dintre luptătorii împotriva aspirării turco-fanariote între vlădica Ilarion și domnul Tudor din Vladimiri s-a încheiat o frumoasă prietenie, care, din păcate, n-a putut da roade bogate, din cauza cumplitei morți a căpitanului de panduri.

În timpul revoluției din 1821, vlădica Ilarion a îndeplinit un rol foarte important. Se pare că a fost secretarul și sfetnicul de taină al lui Tudor, iar la intrarea acestuia în București (mar-

tie 1821) vlădica Ilarion a fost eliberat de la Belvedere, unde se afla închis împreună cu mitropolitul Dionisie Lupu și o parte din boieri. În calitate de sfetnic al lui Tudor, vlădica Ilarion l-a ajutat la redactarea diferitelor documente și a îndeplinit unele misiuni politice, făcând parte dintre „propagenții” revoluției.

După moartea lui Tudor, Ilarion s-a refugiat la Brașov, de frica turcilor, unde, mai de mult, se afla și binefăcătorul său, poim-mitropolitul Dositei Filitti.

În 1822, pe scaunul Țării Românești este numit domnitorul Grigorie Ghica, cunoscut ca turcofil. Ilarion e invitat să se întoarcă. Fiindu-i teamă, refuză. Însă, trimite o scrisoare la 7 septembrie, destul de îndrăzneț, în care, pe lângă felicitările de rigoare adresate domnului, îi dă și o serie de sfaturi, într-un limbaj izvorât, parcă, din vechile cazanii românești. În locul lui Ilarion, a fost ales episcopul Grigorie Râmniceanu (13 febr. 1823 — 20 iul. 1828). Abia în 1827, episcopul Ilarion se întoarce în țară și după moartea episcopului Grigorie, (20 iul. 1828) el adresează o cerere generalului rus Teodor Pahlin, la 25 iul. 1828 în care arată că dorește să-și reia scaunul episcopal, vacant prin moartea episcopului Grigorie. Cererea vlădicii Ilarion e trimisă Divanului țării, care a răspuns afirmativ, iar în toamna anului 1828 Ilarion e reșezat episcop la Argeș.

Dar, odată cu reșezarea sa ca episcop la Argeș, locuiește mai mult în București. Eparhia sa era condusă prin intermediul protosinghelului Vlasie, vicarul său. Grija față de bunul mers al eparhiei reiese din instrucțiunile în „17 ponturi” pe care le dă protosinghelului Vlasie prin care i se poruncește să inspecteze fiecare biserică din eparhie „cu mare scumpătate”.

Deși nu s-a ocupat prea mult cu administrația, episcopul Ilarion a dovedit o bună cunoaștere a canoanelor și organizării bisericilor. Această afirmație e dovedită de o lungă circulară în „37 ponturi”, care era adresată protopopilor din eparhie și care constituia un adevărat îndreptar al activității lor.

Deși a fost un om de o vastă și variată cultură, vlădica Ilarion nu a scris decât cuvântări care au apărut, parțial, în periodicele vremii. Dar, deși nu a scris lucrări teologice, a lucrat, în schimb, la propagarea culturii românești pe altă cale: a purtat de grijă și a susținut material și spiritual un număr de tineri doțiți intelectual și iubitori de studiu, dar fără posibilități materiale, (așa cum fusese și el) pentru a-și putea continua studiile și a deveni oameni de nădejde, bine pregătiți, pentru slujirea Bisericii și neamului lor. Între aceștia, cel mai strălucit a fost Dionisie Romano, ajuns episcop de Buzău, și arhieru Ioanichie Evantias.

Vlădica Ilarion a avut o fire independentă, fiind un caracter vertical, dar și un om de spirit, agreabil și plăcut. Firea sa de „volterian frondeur”, așa cum îl caracteriza Nicolae Iorga, l-a determinat să ia o atitudine categorică și foarte curajoasă, față de mai marii vremii de atunci și de păcatele lor. El demasca public, prin arzătoare cuvântări, abuzurile și ilegalitățile săvârșite de slugăroșii corupți sau de diferiți slujbași ai statului. Curajul său, caustic prin cuvânt, l-au determinat pe domnitorul Alexandru Ghica să intervină la mitropolitul Neofit, la 12 martie 1841, arătându-i că episcopul de Argeș, Ilarion ca și episcopul de Buzău

au o atitudine „eșită cu totul din calea cuvenită științei lor”, deoarece cu orice prilej, „prefac cuvântul lui Dumnezeu... în cuvinte politicești și de atingere...”. Însă intervenția domnitorului nu a schimbat cu nimic atitudinea episcopului. Dimpotrivă. La 21 mai 1843, într-o cuvântare ținută în catedrala din București, de față fiind domnul și reprezentanții diplomatico-creditați la București, a dat în vileag pe funcționarii corupți ca și felurile lor abuzive. După moartea mitropolitului Grigorie Dascăl (iunie 1834) și până la alegerea unui nou mitropolit al Țării Românești, în 1840, vlădica Ilarion a făcut parte din locotenența celor trei episcopi care a condus Mitropolia Ungrovlahiei în tot acest timp.

La 24 iunie 1834 s-a săvârșit în catedrala mitropolitană din București, slujba îngropării mitropolitului cărturar Grigorie Dascăl. Cu acest prilej, episcopul Ilarion a rostit o frumoasă predică în care elogia calitățile sale mitropolitului, strădaniile sale cărturărești, smerenia și nevoițele sale duhovnicești. Tot vlădica Ilarion a rostit cuvântul festiv la ungerea ca domn a lui Gheorghe Bibescu la 1 ian. 1842. Și acest discurs este o luminoasă pagină de oratorie bisericăscă, din care reies talentul și elocvența acestui ierarh, alături de o foarte bună cunoaștere a Sfinței Scripturi.

Dintre cuvântările episcopului Ilarion, s-au păstrat doar șapte-sprezece. Restul a ars, probabil după moartea sa, împreună cu vasta-i bibliotecă. Dar, deși puține, prin frumusețea redacției, bogăția și valoarea ideilor cuprinse, prin simplitatea și claritatea cuvântărilor și predicile păstrate de la vlădica Ilarion au o mare valoare omiletică și astăzi, fiind o minunată pildă de artă oratorică bisericăscă.

Pentru marele său dar oratoric, vlădica Ilarion a fost foarte mult apreciat. Publicațiile timpului îl numeau fie „predicatorul nostru” fie „prea sfințitul nostru predicator” sau, cu ocazia deschiderii Seminarului din București, „Curierul Românesc” consemna că episcopul Ilarion „a zis un cuvânt plin de elocvență și potrivit cu circumstanța”.

După aproape șaptesprezece ani de episcopat, în cea de-a doua păstorire vlădica Ilarion a pășit spre viața veșnică în dimineața de luni, 8 ian., 1845, „pă la trei și un sfert ceasuri evropronești” după ce distrusese zapisurile de datorii pe care le aveau la el diferite persoane și care erau în valoare de două mii de galbeni.

A fost înmormântat la biserica Antim, în partea dreaptă de față fiind și domnul. Cu acest prilej, unul dintre discipolii săi, Dionisie Romano, a rostit o frumoasă predică, prin care a elogiat viața episcopului Ilarion, dragostea lui mereu constantă față de studiu și grija de a ajuta tineri capabili care să-și continue sau să-și desăvârșesc studiile.

Toate acestea ne îndreptătesc să-l considerăm pe episcopul Ilarion de Argeș ca unul dintre marii ierarhi cărturari ai Bisericii noastre strămoșești, fiind un model pentru orice slujitor al Bisericii Ortodoxe de azi, de a da o deosebită atenție formării sale intelectuale pe lângă cea duhovnicească, ambele fiind atât de necesare în lumea de azi.

Prof. drd. Radu Tascovici

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Pâmădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 5000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.